

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 13/2003 vp**

**Hallituksen esitys konkurssilainsäädännön
uudistamiseksi**

Lakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 17 päivänä kesäkuuta 2003 lähettäessään hallituksen esityksen konkurssilainsäädännön uudistamiseksi (HE 26/2003 vp) valmis-televasti käsiteltäväksi lakivaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto lakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Liisa Lehtimäki, oikeusministeriö
- professori Erkki Havansi
- professori Mikael Hidén
- professori Juha Karhu
- oikeustieteen tohtori Pekka Lämsineva
- professori Ari-Matti Nuutila
- professori Kaarlo Tuori
- professori Veli-Pekka Viljanen.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi konkurssilaki, jolla kumotaan vuodelta 1868 oleva konkurssisääntö. Uusi laki sisältää säännökset muun muassa konkurssin alkamisen edellytyksistä, konkurssivelallisen asemasta, konkurssimenettelyn vaiheista, konkurssisaatavista, konkurssihallinnosta sekä konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hoidosta ja myynnistä. Konkurssilain uudistamisen vuoksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi useita muitakin lakeja.

Esitys liittyy vuoden 2004 talousarvioesitykseen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Esityksen säätämisjärjestysperusteluissa sääntelyä arvioidaan perustuslain 7 §:ssä turvattun henkilökohtaisen vapauden, 9 §:ssä turvattun liikkumisvapauden, 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän suojan, 15 §:ssä vahvistetun omaisuuden suojan ja 18 §:ssä turvattun elinkeinovapauden kannalta. Esityksessä katsotaan, että ehdotus konkurssilaksi voidaan kaikilta osiltaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Asiaan liittyvien perusoikeusnäkökohtien vuoksi hallitus on kuitenkin pitänyt suotavana, että esityksestä hankitaan eduskuntakäsittelyn aikana perustuslakivaliokunnan lausunto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Omaisuu den suoja

Yleistä. Konkurssi on maksukyvyttömän velallisen ja tämän velkojien varallisuus oikeuksiin olennaisesti vaikuttava menettely, jossa velallisen omaisuus käytetään velkojien saatavien maksuun. Velallisen omaisuus siirtyy konkurssin alkaessa velkojien määräysvaltaan, ja velallinen vastaavasti menettää oikeuden määrätä pesään kuuluvasta omaisuudestaan. Menettelyn pääsiallinen tarkoitus on turvata velkojien varallisuus oikeuksia velallisen maksukyvyttömyystilanteessa.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut konkurssi- ja ulosottolainsäädännön olevan lähtökohtaisesti saatettavissa voimaan muun täytäntöönpano-oikeudellisen sääntelyn tavoin tavallisella lailla (PeVL 23/1992 vp, s. 2, PeVL 9/1998 vp, PeVL 12/2002 vp, s. 2/I). Perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvattuun omaisuuden suojaan kohdistuvan sääntelyn on kuitenkin oltava riittävän tarkkarajaista ja täsmällistä. Sääntelyn on lisäksi otettava eri osapuolten oikeudet ja velvollisuudet oikeasuhtaisesti huomioon esimerkiksi niin, ettei se muodostu jonkun osapuolen kannalta kohtuuttomaksi taikka perusteettomasti jotakuta syrjiväksi tai suosivaksi. Ehdotus konkurssilaiksi täyttää nämä vaatimukset, eikä valiokunnalla ole niistä käsin huomautettavaa.

Sääntelyn taannehtivat vaikutukset. Perustuslain 15 §:n 1 momentin säännös omaisuuden suojusta turvaa myös sopimussuhteiden pysyvyyttä, joskaan kieltö puuttua taannehtivasti sopimussuhteiden koskemattomuuteen ei ole perustuslakivaliokunnan käytännössä muodostunut ehdottomaksi (PeVL 37/1998 vp, s. 2/I, PeVL 63/2002 vp, s. 2/II). Varallisuus oikeudellisten oikeustoimien pysyvyyden suojan taustalla on ajatus oikeussubjektien perusteltujen odotusten suojaamisesta taloudellisissa asioissa (PeVL 48/1998 vp, s. 2/II, PeVL 33/2002 vp, s. 3/I). Perusteltujen odotusten suojaan liittyy

oikeus luottaa sopimussuhteen kannalta olennaisia oikeuksia ja velvollisuuksia sääntelevän lainsäädännön pysyvyyteen niin, että tällaisia seikoja ei voida säännellä tavalla, joka kohtuuttomasti heikentäisi sopimusosapuolten oikeus asemaa (PeVL 45/2002 vp, s. 2—3). Valiokunta on arvioinut tällaista omaisuuden suojaan puuttuvaa sääntelyä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten, kuten sääntelyn tarkoituksen hyväksyttävyyden ja sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta (PeVL 63/2002 vp, s. 2—3, PeVL 1/2003 vp, s. 3—4).

Taannehtivasti vaikuttavat säännökset konkurssipesän oikeudesta sitoutua velallisen sopimukseen (3 luvun 8 §) samoin kuin omistuksenpidätys- ja takaisinottoehtojen rinnastamisesta (5 luvun 6 ja 7 §) ovat lähinnä nykyistä oikeustilaa selkeyttäviä, eivätkä ne vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen. Säännöksessä takaisinoton ja tilityksen toimittamisesta (5 luvun 9 §) on kysymys aineellisen oikeuden toteuttamista merkitsevän täytäntöönpanotoimen sääntelystä, eikä se ole muutenkaan perustuslain kannalta ongelmallinen.

Luottolaitoksen kuittausoikeuden rajoittamisella (6 luvun 5 §) pyritään edistämään velkojien yhdenvertaisuutta. Kuittauskieltö ei estä panttaamasta kiellon alaisella tilillä olevia varoja luottolaitoksen saatavan vakuudeksi. Sääntely ei valiokunnan mielestä muodostu luottolaitosten näkökulmasta kohtuuttomaksi.

Säännökset panttiomaisuuden myynnistä (17 luvun 12—14 §) rajoittavat panttivelkojan valtaa päättää panttiomaisuuden myyntiajankohdasta ja -tavasta. Sääntelyllä pyritään siihen, että pantista saadaan mahdollisimman hyvä myyntihinta. Säännökset eivät puutu panttivelkojan oikeuteen saada maksu panttiomaisuuden myyntihinnasta. Oikeusturvajärjestelyt ovat riittävät. Sääntely ei heikennä panttivelkojan oikeus asemaa kohtuuttomasti.

Konkurssi voi ehdotuksen (21 luvun 1 §) mukaan päättyä nykyisestä poiketen sovintoon siinäkin tapauksessa, että osa velkojista sitä vastustaa. Velkojaa ei kuitenkaan voida vastoin tah-

toaan velvoittaa tyytymään hänelle konkurssi-menettelyssä kuuluvaa jako-osuutta pienempään osuuteen, eikä sovinto rajoita sitä vastustaneen panttivelkojan oikeuksia. Valiokunta pitää sääntelyä sillä tavoin oikeasuhtaisena, että se ei vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Henkilökohtainen vapaus

Lakiehdotuksen 4 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään tuomioistuimen mahdollisuudesta määrätä velallinen ns. painostusvankeuteen, jos hän laiminlyö lakiin perustuvan myötävaikutustai tietojenantovelvollisuutensa niin, että pesähoitaja ei kykene hoitamaan tehtävänsä asianmukaisesti, taikka kieltäytyy vahvistamasta pesäluettelon oikeaksi tai antamasta tietoja pesäluetteloa varten. Edellytyksenä on lisäksi, että velallinen jatkaa niskoitteluaan tuomitusta uhkasakosta huolimatta tai on ilmeistä, että hän niskoittelee uhkasakosta huolimatta. Velallinen voidaan määrätä vankeuteen, kunnes hän täyttää velvollisuutensa. Häntä ei kuitenkaan saa pitää vangittuna enempää kuin kuusi kuukautta.

Oikeus henkilökohtaiseen vapauteen on turvattu perustuslain 7 §:n 1 momentissa. Vapautta ei saman pykälän 3 momentin mukaan saa riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Rangaistuksen, joka sisältää vapaudenmenetyksen, määrää tuomioistuin. Muun vapaudenmenetyksen laillisuus voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi.

Oikeus vapauteen turvataan myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklassa, joka sisältää lisäksi yksityiskohtaisen luettelon vapaudenriiston hyväksyttävistä perusteista. Artiklan 1 kappaleen b kohdassa mainitun vapaudenriistoperusteen mukaan henkilö voidaan pidättää tai vangita lain nojalla, "koska hän ei ole noudattanut tuomioistuimen laillista määräystä, tai jonkin lakimääräisen veloitteen täyttämisen turvaamiseksi". Sopimusmääräyksen on katsottu soveltuvan vain verraten lyhytaikaisiin vapaudenriistoihin; henkilön pitäminen vangittuna pitkän, epämääräisen ajan voi muodostaa loukkauksen määräystä vastaan.¹

Ehdotetuille säännöksille painostusvankeudesta on perusoikeusjärjestelmän kannalta hy-

väksyttävät perusteet. Sääntelyssä on kysymys viime kädessä velkojien varallisuusetujen suojaamiseksi tarpeellisten lailla säädettävien velvoitteiden täyttämisen turvaamisesta. Sääntely on riittävän täsmällistä. Oikeusturvajärjestelyistäkään ei ole huomautettavaa; vangitsemismääräyksestä saa kannella ilman määräaikaa, ja kan- telu on käsiteltävä kiireellisenä.

Sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta ei ole aivan ongelmatonta, että henkilöä voidaan pitää painostustarkoituksessa vangittuna enimmillään kuusi kuukautta. Mahdollisuus panna toimeen näin pitkään jatkuva vapaudenriisto merkitsee olennaista puuttumista yksilön henkilökohtaiseen vapauteen. On kuitenkin huomattava, että henkilö voi vaikuttaa vapaudenmenetyksensä pituuteen täyttämällä laissa säädetyn velvollisuutensa. Voimassa olevan lain mukaan painostusvankeuden enimmäisaika on kaksi kuukautta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan painostusvankeuteen määrättyjä on käytännössä pidetty vangittuina muutamia päiviä ja joissakin harvoissa tapauksissa kaksi, kolme viikkoa. Vapaudenriistomahdollisuuden olemassaolo sellaisenaan on näin ollen arvioitavissa verraten tehokkaaksi keinoksi niskoittelevaa velallista vastaan. Valiokunnan mielestä onkin aiheellista vielä arvioida, onko painostusvankeuden enimmäisajan pidentäminen kahdesta kuuteen kuukauteen tarpeen. Ehdotettua lyhyempi painostusvankeusaika olisi selvästi paremmin sopuisuudessa perusoikeusjärjestelmän kanssa.

Velallinen voidaan ehdotuksen mukaan määrätä painostusvankeuteen myös uhkasakkoa asettamatta tai asetettua uhkasakkoa tuomitsematta. Suhteellisuusperiaatteen kannalta tämä ei ole aivan asianmukaista. Konkurssitilanteessa uhkasakon teho voi kuitenkin joissakin tapauksissa olla tavanomaista heikompi. On toisaalta otettava huomioon, että maksamaton uhkasakko muunnetaan rikoslain 2 a luvun 4 §:n nojalla vankeudeksi. Valiokunta korostaa, että painostusvankeusmahdollisuutta käytetään suhteellisuusperiaatteen mukaisesti vain, jos se on välttä-

¹ Matti Pellonpää, Euroopan ihmisoikeussopimus, Helsinki 2000, s. 251—252.

mätöntä. Näin sovellettuna ehdotus ei tältä osin ole perusoikeusjärjestelmän kannalta ongelmallinen.

Painostusvankeutta voidaan vuodelta 1948 olevan oikeudenkäymiskaaren säännöksen perusteella käyttää niskoittelevaa todistajaa vastaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvoston piirissä otetaan arvioitavaksi tämän sääntelyn ajanmukaisuus samoin kuin sen suhde perus- ja ihmisoikeuksiin.

Liikkumisvapaus

Tuomioistuin voi lakiehdotuksen 4 luvun 8—10 §:n nojalla kieltää velallista poistumasta maasta. Kielto on voimassa enintään siihen asti, kun velallinen on vahvistanut pesäluettelon oikeaksi. Maastapoistumiskiellon määrätyle ei saa antaa passia, ja hänen on luovutettava hallussaan oleva passinsa poliisin haltuun kiellon ajaksi. Esityksessä ehdotetaan vastaavasti tarkistettaviksi passilain 9 ja 16 §:n säännöksiä. Sääntelyä on arvioitava perustuslain 9 §:ssä turvattun liikkumisvapauden kannalta.

Jokaisella on perustuslain 9 §:n 2 momentin mukaan oikeus lähteä maasta. Tähän oikeuteen voidaan saman perustuslainkohdan nojalla lailla säätää välttämättömiä rajoituksia muun muassa oikeudenkäynnin varmistamiseksi. Oikeudenkäynnillä ei säännöksessä sen esitöiden mukaan viitata yksinomaan rikossyytteen käsittelyyn, vaikka rikosoikeudenkäyntiä voidaankin pitää sääntelyn luontevana lähtökohtana (HE 309/1993 vp, s. 51/II). Konkurssi on osaksi tuomioistuinmenettelyä, joka alkaa tuomioistuimen päätöksellä konkurssiin asettamisesta ja päättyy pääsäännön mukaan tuomioistuimen päätökseen jakoluettelon vahvistamisesta. Näiltä osin konkurssimenettelyä on valiokunnan mielestä pidettävä sellaisena oikeudenkäyntinä, jonka varmistamiseksi voidaan perustuslain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla säätää rajoituksia oikeuteen lähteä maasta. Maastapoistumiskiellon määrääminen pesäluettelon vahvistamisvelvoitteen tehosteeksi on perusteltua ja sillä tavoin välttämätöntä kuin perustuslain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetaan. Sääntely ei vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Luottamuksellisen viestin suoja

Pesänhoitajalla on 4 luvun 4 §:n 1 momentin nojalla oikeus ilman velallisen suostumusta ottaa haltuunsa ja avata velalliselle osoitetut kirjelähetykset ja muut viestit sekä paketit. Tätä oikeutta ei kuitenkaan ole, jos on syytä olettaa, ettei lähetys liity velallisen taloudelliseen toimintaan tai konkurssipesän selvittämiseen. Postiyrityksen on 2 momentin mukaan pesänhoitajan pyynnöstä luovutettava velalliselle tulleet lähetykset pesänhoitajalle tai toimitettava ne pesänhoitajan ilmoittamaan osoitteeseen. Sääntely on merkityksellistä perustuslain 10 §:ssä turvattun luottamuksellisen viestin salaisuuden kannalta.

Perustuslain 10 §:n 2 momentin mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Saman pykälän 3 momentin nojalla lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksessa sekä vapaudenmenetyksen aikana. Nämä perusteet rajoittaa luottamuksellisen viestin salaisuutta on perusoikeusuudistuksessa tarkoitettu tyhjentäväksi luetteloksi (HE 309/1993 vp, s. 54/I; ks. myös PeVM 25/1994 vp, s. 5/II). Lailla voidaan esimerkiksi säätää velvollisuudesta esittää yksityinen asiakirja tai muu tallenne oikeudenkäynnissä (HE 309/1993 vp, s. 55/I).²

Luottamuksellisen viestin salaisuutta koskevan perustuslakisääntelyn ensisijaisena tarkoituksena on esitöiden mukaan (HE 309/1993 vp, s. 53/II) suojata luottamukselliseksi tarkoitettun viestin sisältö ulkopuolisilta. Sääntely antaa turvaa muillekin tällaista viestiä koskeville tiedoille, joilla voi olla merkitystä viestin säilymiselle luottamuksellisena. Esimerkkinä on mainittu puhelujen tunnistamistiedot. Perustuslaki turvaa

² Kirjeenvaihtoa suojataan myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on äskettäin ottanut tältä kannalta tutkittavaksi Suomea vastaan tehdyn valituksen (45027/98) pesänhoitajan oikeudesta ottaa haltuun ja avata velalliselle tulleita postilähetyksiä.

jokaiselle oikeuden luottamukselliseen viestintään ilman, että ulkopuoliset saavat oikeudettomasti tiedon hänen lähettämiensä tai hänelle osoitettujen luottamuksellisten viestien sisällöstä. Tämä merkitsee esimerkiksi suojaa kirjeiden tai muiden suljettujen viestien avaamista tai hävittämistä vastaan. Säännös ei suojaa vain viestin lähettäjää, vaan kysymyksessä on viestinnän molempien osapuolten perusoikeus.

Pesähoitajan toiminta ei varsinaisesti ole oikeudenkäyntiä, mutta hänen tehtävänsä liittyvät konkurssioikeudenkäynnin etenemiseen ja tässä oikeudenkäynnissä tarvittavan näytön hankkimiseen. Tuomioistuin määrää pesähoitajan. Hän edustaa konkurssipesää ja tulee käytännössä velallisen taloudelliseen toimintaan liittyvien luottamuksellisten viestien osapuoleksi velallisen asemesta. Tällaisten viestien kysymyksessä ollessa on lähtökohtaisesti myös viestinnän toisen osapuolen etujen mukaista ohjata viestit pesän omaisuudesta samoin kuin sen oikeuksista ja sille velalliselta siirtyneistä sitoumuksista huolehtivalle pesähoitajalle. Kun otetaan huomioon, että pesähoitajan oikeus ei ehdotuksen perusteella koske muita kuin velallisen taloudelliseen toimintaan ja konkurssipesän selvittämiseen liittyviä viestejä, ei sääntely valtiokunnan mielestä loukkaa perustuslain 10 §:n säännöksiä luottamuksellisen viestin suojasta.

Säännöksen sanamuodon täsmentämistä on valtiokunnan mielestä kuitenkin asianmukaista vielä harkita. On jossain määrin ongelmallista, että pesähoitajan oikeus ottaa haltuun ja avata velalliselle osoitetut luottamukselliset viestit on säännöksen perusteella pääsääntö, joka syrjäytyy, jos on syytä olettaa, että viesti ei liity velallisen taloudelliseen toimintaan tai konkurssipesän selvittämiseen. Pesähoitajan tehtävän rajoittama viestien haltuunotto- ja avaamisoikeutta ilmentäisi ehdotettua paremmin, jos oikeuden rajoitukset kävisivät ilmi itse pääsäännöstä esimerkiksi seuraavasti: *"Pesähoitajalla on oikeus ilman velallisen suostumusta ottaa haltuunsa ja avata velalliselle osoitetut tämän taloudelliseen toimintaan tai konkurssipesän selvittämiseen liittyvät kirjelmätykset ja muut viestit sekä paketit."* — Pykälän 2 momentti on

vastaavasti aiheellista tarkistaa koskemaan vain velallisen taloudelliseen toimintaan ja konkurssipesän selvittämiseen liittyviä postilähettyksiä.

Muita seikkoja

Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet. Perustuslain 21 §:n 2 momentissa edellytetään oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeiden turvaamista lailla. Momentissa olevan maininnan mukaan oikeus tulla kuulluksi sisältyy näihin takeisiin, joiden yksityiskohtaiset järjestelyt samoin kuin niihin mahdollisesti tehtävät rajoitukset ja vähäiset poikkeukset ovat lailla säänneltävissä. Lainsäädännöllä ei toisaalta saa vaarantaa kenenkään oikeusturvaa (HE 309/1993 vp, s. 74; ks. myös PeVL 12/2002 vp, s. 6).

Velalliselle voidaan lakiehdotuksen 4 luvun 11 §:n 3 momentin nojalla asettaa uhkasakko ja velallista koskeva vangitsemisvaatimus käsitellä, vaikka hänelle ei ole varattu tilaisuutta tulla kuulluksi. Edellytyksenä on, että asia on kiireellinen eikä velallinen ole tavoitettavissa. Kuulemismahdollisuuden varaaminen on erityisesti vapaudenriistotilanteissa varsin olennainen oikeusturvan tae, josta voidaan poiketa vain hyvin painavista syistä. Henkilön pysyttelemisen tavoittamattomissa on konkurssimenettelyn sääntely-yhteydessä tällainen peruste. Käsitteilyn kiireellisyys sen sijaan perusteena ei välttämättä ole asianmukainen etenkin henkilön vangitsemisasiassa (vrt. 4 luvun 10 §:n 1 mom.). Sääntelyä on tältä osin aiheellista vielä harkita.

Ammatin ja elinkeinon harjoittamisen vapaus.

Muulla lainsäädännössä säädetyt velallisen toimimiskelpoisuuden rajoitukset ovat lakiehdotuksen 4 luvun 13 §:n mukaan voimassa konkurssin alkamisen ja pesäluettelon vahvistamisen välisen ajan, kuitenkin — jollei toisin säädetä — enintään neljä kuukautta konkurssin alkamisesta. Lakiehdotuksen 14 luvun 13 §:n 2 momentissa säädetään liike- ja ammattisalaisuuden ilmaisemis- ja käyttökiellosta. Kielto koskee konkurssin alkamista edeltäneeseen toimintaan liittyviä salassapidettäviä tietoja, jos on ilmeistä, että niiden ilmaiseminen tai käyttö voi alen-

taa pesään kuuluvan omaisuuden arvoa tai vaikeuttaa sen muuttamista rahaksi.

Ehdotukset ovat merkityksellisiä perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta siltä osin kuin siinä turvataan jokaisen oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Sääntely perustuu hyväksyttäviin syihin. Toimimiskelpoisuuden rajoitusten voimassaoloaika koskeva yleinen säännös on oikeasuhtaisuuden kannalta asianmukainen, eikä liike- ja ammattisalaisuuden

käyttökieltoa voida pitää epäasianmukaisen ankarana (PeVL 41/2000 vp, s. 7—8). Säännökset eivät vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Reino Ojala /sd
vpj.	Arja Alho /sd	Klaus Pentti /kesk
jäs.	Leena Harkimo /kok	Markku Rossi /kesk
	Hannu Hoskonen /kesk	Arto Satonen /kok
	Anne Huotari /vas (osittain)	Seppo Särkiniemi /kesk
	Roger Jansson /r	Ilkka Taipale /sd
	Irina Krohn /vihr	vjäs. Toimi Kankaanniemi /kd
	Annika Lapintie /vas	Veijo Puhjo /vas.
	Henrik Lax /r	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sami Manninen.